

Rapport 2017 – 2018 voor de classes Drachten en Leeuwarden van de Gereformeerde Kerken in Nederland.

Didam/Den Ham, augustus 2018

Jan J. Poutsma en David de Jong

1. Geschiedenis van het Deputaatschap

Het deputaatschap is voortgekomen uit de *Wurkgroep Fryske Earetsjinsten*, die sinds november 2005 in de provincie *Fryslân* actief geweest is in de versterking van *it Frysk* in de erediensten van de Gereformeerde Kerken. Voorzitter van de *Wurkgroep Fryske Earetsjinsten* was ds. Jan J. Poutsma. Naast het stimuleren van Fryske tsjinsten werd al spoedig de behoefte gevoeld te kunnen beschikken over een *Grifformearde Tsjerkeboek*. Dit naar aanleiding van een *Fryske tsjinst* waarin de doop bediend werd. Eén van onze doopformulieren werd toen vertaald, en spoedig volgden andere formulieren.

Op 2 juni 2010 kreeg de *Wurkgroep* een kerkelijke status en werd deze door de PS Fryslân als deputaatschap ingesteld. Op 25 mei 2011 heeft de PS Fryslân de *Frysktalige oersetting* van de Nederlandse Geloofsbelijdenis voor gebruik in de eredienst en de catechese vrijgegeven. En op 6 juni 2012 volgde de *Frysktalige oersetting* van de Heidelbergse Catechismus, alsmede van het Groot Kerkgebed. Een publieke presentatie van de definitieve tekst van de Heidelberger vond plaats op 12 oktober 2013 in de Martinikerk in Franeker. Op dit moment wordt nog gewerkt aan de vertaling van de Dordtse Leerregels. Deze is bijna gereed.

De instructie voor het deputaatschap werd door de laatste P.S. Friesland als volgt omschreven: In de Friese classes fungeert een deputaatschap Friese erediensten (Deputaatskip Fryske Earetsjinsten DFE) dat tot doel heeft de Friese taal in de erediensten aan de orde te stellen en te bevorderen

Taken:

1. Steunpunt voor de Gkv kerken in Friesland: a. het stimuleren van het gebruik van de Friese taal in de eredienst; b. fungeren als vraagbaak aangaande het gebruik van het Fries in de eredienst.
2. Vertalen van de kerkelijke documenten die in gebruik zijn bij de Gkv (belijdenisgeschriften, liturgische formulieren en gebeden) in de Friese taal.
3. Het ontwikkelen van materiaal in het Fries voor gebruik in de erediensten (bijvoorbeeld prekenbundels).
4. Samenwerken met interkerkelijke organisaties van de verschillende kerkverbanden in de Yntertsjerkelike Kommisje foar de Fryske Earetsjinst (YKFE).

Inmiddels is de P.S. Friesland opgeheven en zijn de classes in dit ressort teruggebracht van drie naar twee, te weten de classis Drachten en de classis Leeuwarden.

Het deputaatschap brengt van zijn werkzaamheden nu verslag uit aan de beide classes, waarbij de classis Drachten de eindverantwoordelijke is.

De taken van het deputaatschap zijn dezelfde gebleven.

2. Leden van het Deputaatschap

Sytse Alkema, Marrum (Peningmeester)
Geert Bruinsma, Frieschepalen
Harm van der Heide, Ureterp (Secretaris)
Mient Holwerda, Blije (Notulist)
David de Jong, den Ham (Ov.) (Voorzitter)
Jan Poutsma, Didam

Elk van deze personen is belijdend lid van één van de (vrijgemaakt) Gereformeerde Kerken. Bruinsma, de Jong en Poutsma zijn predikant in één van deze kerken.

In de vacature voor secretaris in de plaats van Tjibbele Miedema, die ons begin 2016 ontviel en die jarenlang het secretariaat waarnam, hebben we Harm van der Heide mogen verwelkomen die tegelijk

in principe lid werd van ons deputaatschap. Hij moet nog op onze voordracht als lid worden benoemd door u als classes.

Gjelt Visser die geconfronteerd werd met ingrijpende ziekte van zijn echtgenote heeft inmiddels te kennen gegeven geen enkele mogelijkheid meer te zien om als lid van ons deputaatschap te functioneren. We zijn hem dankbaar voor zijn inzet als pr-man van ons deputaatschap voor het Fries in kerk en eredienst.

Ook Jan Willem Uringa, hoofd geestelijke verzorging in het MCL, kon zijn werk aldaar niet langer combineren met zijn inzet voor ons deputaatschap. We zijn hem dankbaar voor zijn coördinerend werk binnen het DFE ten aanzien van de vertaling van de Dordtse Leerregels.

Er is nu nog één vacature in ons deputaatschap. We hopen spoedig met een voordracht ter vervulling te komen.

3. Personen "naast" het deputaatschap

Dit zijn personen die niet "vast lid" van het deputaatschap zijn, maar wel naast het deputaatschap staan, en er zeer geïnteresseerd en betrokken mee samenwerken. Het gaat hier om :

Mevrouw Tine Dijkstra te Damwoude. Deze (vrijgemaakte) medewerkster in de *Wurkgroep*, oud – docente van de *Algemeene Fryske Underwiis Kommisje (AFUK)*, is betrokken geweest bij het (corrigeren van het) vertaalwerk van een aantal liturgische formulieren.

Dhr. Jitse Huisman uit Drachten. Hij is lid van één van de vrijgemaakt Gereformeerde Kerken aldaar. Hij is door het deputaatschap uitgenodigd om eveneens bij het DFE betrokken te blijven. Hij heeft gewerkt aan de vertaling van een aantal liturgische formulieren en het Groot Kerkgebed.

Mevrouw Anke Marije Huisman (dochter van Jitse...). Zij toonde zich bereid om de website van het DFE te beheren en bij de tijd te houden.

Drs. Hindrik Sijens, *Frisicus* en dagelijks actief aan de *Fryske Akademy* te Leeuwarden. Hij heeft in het verleden een aandeel gehad in (correctie van) de vertaling van "moeilijke zaken die wij ontmoeten bij het vertaalwerk", en is lid van de christelijke-gereformeerde kerk in Leeuwarden. Wij zijn er dankbaar voor dat hij, samen met zijn vrouw, de correctie van de nieuwe liedbundel op zich wil nemen: een precies en 'dreech' karwei.

4. Iker – kommisje

De PS 2010 had een zogenaamde *iker – kommisje* benoemd om de *Fryske* vertalingen van voor het kerkelijk leven essentiële documenten, zoals de belijdenissen, te **ijken**.

Leden van deze commissie zijn momenteel:

1. ten behoeve van de theologische aspecten:

ds Gerard Geerds te Ommen.

dr Hans Burger te Kampen, universitair docent aan de TU aldaar, gaf te kennen zijn werk niet mee te kunnen combineren met zijn werk als ikeraar voor ons deputaatschap.

In zijn plaats dragen we voor ds Kersten Bijleveld, predikant van de voortgezette gereformeerde kerk te Boornbergum.

2. ten behoeve van de taalkundige aspecten (Frysk):

prof. dr Rolf Bremmer te Franeker.

drs Jan Geersing te Zuidhorn.

De iker-kommisje heeft in de afgelopen periode geen werkzaamheden kunnen verrichten.

Haar taak was nog de tekst van de vertaalde Dordtse Leerregels te ijken. We hadden in de persoon van ds Paul Hekstra, PKN-predikant zonder gemeente en lid van de YKFE, iemand gevonden die de vertaling van dit belijdenisgeschrift op zich wilde nemen. Met grote ijver had hij zich inmiddels aan dit werk gezet. We zijn God dankbaar dat hij de vertaling zo goed als compleet heeft mogen afronden. Helaas is deze gewaardeerde medewerker begin 2017 zeer plotseling overleden. Zijn weduwe heeft inmiddels toestemming gegeven om door te gaan met het werk van haar man.

Door deze ontwikkelingen en door het vertrek van Jan Willem Uringa, die de taak op zich genomen had al het nodige werk aan dit project te coördineren, is er gedurende geruime tijd weinig of geen contact geweest tussen DFE en de ikerkommisje. Zo kon deze commissie niet verder met haar werk. Inmiddels is de taak van coördinator overgenomen door Jan Poutsma.

Deputaatschap en ikerkommisje hebben enige tijd gelden samen vergaderd. Intussen is het werk weer op de rails gezet. Ons doel is de tekst van de Dordtse Leerregels na het werk van de ikerkommisje in de herfst van 2018 definitief te kunnen vaststellen.

5. Overzicht van werkzaamheden

Het deputaatschap heeft in de periode 2017 - 2018 vier keer vergaderd in het Ichtushûs te Drachten, waarvan gratis gebruik gemaakt kon worden, omdat het om kerkelijk werk ging. Uiteraard moesten bijkomende kosten voor koffie en het maken van kopieën wel vergoed worden. Het spijt ons daarom bijzonder dat wij in het komende seizoen niet langer in het Ichtus Hûs kunnen vergaderen, omdat de kerk van Drachten-Z/W huur in rekening wil brengen. Het zwaartepunt van de werkzaamheden lag bij de uitgave van de nieuwe liedbundel (zie 5.6). Maar uiteraard brengen we ook graag rapport uit over onze andere werkzaamheden.

5.1. Fryske tsjinsten

In een brief d.d. 25 september 2010 heeft het *Deputaatschap Fryske Earetsjinsten* zich aan de kerken in het ressort *Fryslân* gepresenteerd. Daarin stond onder meer de volgende passage:

“Sinds wij vijf jaar geleden als Werkgroep begonnen zijn, zijn er in (vrijgemaakt) gereformeerde kerken Friestalige erediensten gehouden. Maar wij zijn er nog niet van overtuigd dat het Friese volk echt warmloopt *foar it krewearjen* (ijveren) *foar Frysk yn Tsjerke*. Daar zijn we nog steeds bezorgd over. Want het is onze vaste overtuiging dat een Friese dienst niet “weer eens wat anders is”, en waar het nieuwste nu ook alweer van af is”

Wij zijn dan ook dankbaar dat in diverse kerken ook in het afgelopen jaar Friese erediensten gehouden zijn. Bijzonder was dat er voor het eerst een Friestalige dienst heeft plaatsgevonden in Harlingen, waaraan het plaatselijke christelijk mannenkoor medewerking heeft verleend. Tegelijk signaleren we dat er nog steeds kerken zijn waar dat niet gebeurt, en dat in een aantal kerken waarin zo'n dienst wel eens heeft plaatsgevonden er geen traditie is ontstaan, ondanks het enthousiasme dat erover aanvankelijk bestond. Het besluit van de PS 2011 “Aan de kerken te adviseren elk jaar tenminste één Friestalige dienst te beleggen”, heeft onzes inziens op dit moment **nog niet het gewenste effect gehad**.

Wij zijn verheugd dat de classes Drachten en Leeuwarden (als opvolgers in deze van de P.S. Fryslan) publiekelijk ons deputaatschap opnieuw hebben ondersteund in *it krewearjen* (ijveren) *foar Frysk yn Tsjerke*, en alle kerkenraden hebben **geadviseerd om minstens één Fryske earetsjinst** per jaar te beleggen. Dit teneinde een bredere basis te verkrijgen voor de inspanning van het deputaatschap tot de ontwikkeling van *in Tsjerkeboek foar de Grifformearde tsjerken yn Fryslân en it brûken dêrfan*.

Om meer kerken te activeren tot het houden van Fryske earetsjinsten is besloten dat we als deputaatschap eveneens een oproep zullen doen aan alle kerke(rade)n in Friesland om meer Friese

diensten te beleggen. Met daarin het verzoek in de plaatselijke kerken om te zien naar een gemeentelid dat zich specifiek wil inzetten voor deze diensten, een soort ambassadeur derhalve. Hier wordt inmiddels aan gewerkt.

Ons lid Geert Bruinsma is bezig met een notitie in verband met het houden van Frysktalige diensten in leegstaande kerkgebouwen in Friesland. We zien naar deze notitie uit.

Ook stond een 'Fryske sjongjûn' op stapel. Gjelt Visser hield zich bezig met de voorbereidingen. Ook hieruit heeft hij zich moeten terugtrekken. We hopen in de nabije toekomst alsnog eens een dergelijke avond te kunnen organiseren. De uitgave van de nieuwe liedbundel zal daarvoor een goede aanleiding zijn.

5.2. Krúspunt

Het deputaatschap is als deelnemer aangesloten bij Krúspunt. Ons lid Geert Bruinsma heeft als opvolger van Jan Poutsma als afgevaardigde van ons deputaatschap sinds kort zitting genomen in het bestuur van Krúspunt.

Krúspunt is de ontmoetingsplaats voor organisaties en personen die meer willen en kunnen met de Friese taal in en rond de kerk. In dat kader verzamelt Krúspunt alle informatie, nieuws en ontwikkelingen die raakvlakken hebben met kerk en religie in de Friese taal en streektalen. Door middel van een website ontwikkelt zij een databank met relevante informatie over het gebruik van het Fries in gedichten, liederen, liturgie, kerkdiensten met links naar actualiteiten met behulp van video's, foto's en muziek

Krúspunt is een ideële organisatie die afhankelijk is van giften en legaten. Met hulp van 'stipers' kan Krúspunt een ontmoetingsplaats vormen voor geloof en taal. Krúspunt wil op deze manier een belangrijke bijdrage leveren aan het integreren van de Friese taal in alle christelijke/religieuze activiteiten.

Krúspunt is de voortzetting van het Kristlik Frysk Selskip en opgericht in 2009.

Krúspunt kende een commissie die werkt aan een door Krúspunt uit te geven bundel van Friese gezangen en liederen als aanvulling op it nije Lieteboek. Ook wij waren als deputaatschap met een dergelijke bundel bezig. Inmiddels is besloten gezamenlijk een nieuwe liedbundel uit te geven. We zijn als DFE bijzonder blij met deze ontwikkeling. Hopelijk kan deze bundel in het voorjaar van 2019 verschijnen. (Zie verder 5.6)

De Krúspuntdei vond dit jaar plaats in Akkrum. Thema was deze keer: vertalen. Er is een aantal korte lezingen gehouden over de vertaling van de Bijbel in het Fries (Lútsen Kooistra en Liuwe Westra), het nieuwe Lieteboek (Bob Pruiksma) en het vertalen van liederen (David de Jong). Er kon dit jaar helaas geen prijs voor het beste nieuwe Friese kerklied uitgereikt worden. De jury (Margryt Poortstra, Adri Terlouw en David de Jong) was van mening dat het niveau van de inzendingen daarvoor niet hoog genoeg was. De dag werd afgesloten met een vesper, waarin Geert Bruinsma voorging.

5.3 Liturgische formulieren

Alle liturgische formulieren uit het Gereformeerd Kerkboek waarvan volgens DFE een vertaling gemaakt moest worden zijn inmiddels in het Fries beschikbaar, namelijk:

- Kinderdoop I & III
- Volwassendoop
- Openbare geloofsbelijdenis
- Avondmaal II t/m V

- Bevestiging van dienaren van het woord
- Bevestiging van ouderlingen en diakenen
- Huwelijk.

Van het klassieke avondmaalsformulier I is een vertaling beschikbaar in Tsjinstboek I, 337 – 346.

5.4 It Grifformearde Tsjerkeboek

De productie van een *Grifformearde Tsjerkeboek is in vergaande ontwikkeling*. Nagenoeg alle liturgische formulieren zijn aanwezig (uitgezonderd het formulier voor de uitsluiting van de gemeente van Christus; een vertaling van dit formulier wordt op dit moment niet noodzakelijk geacht). En van onze belijdenisdocumenten moeten de *Learstellingen fan Doardt* nog de *ikerkommisje* passeren. Wat de uitgave betreft is besloten de belijdenisgeschriften en de formulieren niet in één uitgave op te nemen met de gezangen. Immers wat de gezangenbundel betreft hebben we de voorkeur uitgesproken voor een bredere opzet in samenwerking met Krúspunt. De belijdenisgeschriften en zeker de formulieren zijn dan meer voor intern gebruik in onze kerken. Wellicht uit te geven in aparte katernen die dan in de GKv aan de gezangenbundel kunnen worden toegevoegd.

Voor de auteursrechten van de gezangen kunnen we samenwerken met het deputaatschap Liturgie en Kerkmuziek van de generale synode. Tevens is er een commissie benoemd bestaande uit namens Krúspunt de bestuursleden Geert van der Heide en Piet Miedema en namens DFE David de Jong en Jan J. Poutsma.

Zij hebben zich over de auteursrechtelijke kant, een zeer tijdrovend karwei. Tevens onderhouden zij het contact met uitgeverij Jongbloed. Waarbij uiteraard ook de financiële kant van een en ander aan de orde komt.

Van de (helaas) opgeheven kerk te Ferwerd-Hallum mocht het deputaatschap 2500 euro ontvangen met het oog op de uitgave van bovenstaande.

5.5 Website

Het deputaatschap heeft gemeend het budget voor publicatie het beste te besteden door een eigen website te bouwen : www.fryske-earetsjinsten.nl. Daarop zijn de teksten van de Heidelbergse Catechismus en het Groot Kerkgebed, alsmede de Nederlandse Geloofsbelijdenis in het *Frysk* al te downloaden. Maar de website biedt ook de mogelijkheid al het materiaal, dat in de afgelopen jaren verzameld is voor de *Fryske Earetsjinst*, als liturgische formulieren, preken en liederen, breed beschikbaar te stellen. De website zal in het komende seizoen geheel gerestyled worden.

5.6 Gezangen

Van het Gereformeerd Kerkboek 2006 waren de gezangen die het meest gezongen worden voor het overgrote deel al vertaald door David de Jong (monnikenwerk, dat we als deputaatschap hogelijk waarderen). Inmiddels zijn er nieuwe vertalingen gemaakt van liederen uit het GKb-2006 waarvan een vertaling toch nog gewenst was en van nieuwe liederen uit het inmiddels verschenen GKb-2017. Daarnaast zijn bekende oude en nieuwe opwekkingsliederen (uit Joh. de Heer en Opwekking) in het Fries vertaald. Ten slotte is van liederen uit het oude Liedboek voor de Kerken (1973) die niet zijn opgenomen in het nieuwe Liedboek, zingen en bidden in huis en kerk (2013) de vertaling uit 1978 herzien dan wel is er een nieuwe vertaling gemaakt. Een commissie uit de kring van het Lieteboek, sjonge en bidde thús en yn tsjerke (2015) is bereid gevonden alle vertalingen en bewerkingen van de hand van David de Jong kritisch door te nemen en van commentaar te voorzien. De verwerking van hun commentaar is gereed.

Een belangrijke bron voor de uit te geven bundel vormen ook de vertalingen die door Atze Bosch, Grytsje Kingma en David de Jong gemaakt zijn met het oog op een Friestalige editie van de Evangelische Liedbundel. Maar ook is gekeken naar origineel Friese liederen als uit de Fryske tafte (toegift) in de Friese editie van de bundel Tussentjids. Verder is zo nu en dan de keuze gemaakt om in plaats van een vertaling van een nieuw lied uit het Gkb-2016 een origineel Fries lied op te nemen bij hetzelfde thema.

Een tegenvaller was dat uitgeverij Intrada te Heerenveen geen toestemming gaf liederen van Friese dichters als Eppie Dam en Margryt Poortstra over te nemen. Om het oecumenisch karakter van de bundel te versterken is daarom contact gezocht met dichters en componisten van wie liederen zijn gepubliceerd in de bundel Zangen van Zoeken en Zien. Deze samenwerking is uiterst plezierig verlopen. De hoofdredacteur, Chris van Bruggen, heeft actief bemiddeld met dichters en componisten en liederen voor ons geselecteerd die 'rechtenvriendelijk' zijn. Deze liederen zijn vervolgens door David de Jong vertaald. Voor één lied heeft Cor Waringa, één van de redacteurs van het nieuwe Lieteboek, een vertaling gemaakt. Ook in de kring van het Nieuw LiedFonds is met enthousiasme gereageerd, wat geresulteerd heeft in een uitnodiging een vertaling te presenteren op de jubileumbijeenkomst die dit jaar in Leeuwarden zal plaatsvinden. In de bijlage zijn 2 voorbeelden van deze liederen te vinden. Het eerste lied, op de melodie van Ps.146, kan wellicht tijdens de classisvergadering waarin dit rapport besproken wordt gezongen worden...

Op de valreep bood een aantal Friese dichters nog eigen werk aan voor de bundel, waardoor er meer origineel Friese liederen opgenomen konden worden.

Het was de bedoeling om de bundel dit najaar uit te laten komen, maar daarvoor moest alles op 1 mei klaar zijn. Die deadline hebben we helaas niet gehaald, omdat nog niet alle auteursrechten geregeld waren. Inmiddels is ook dat gebeurd, zodat de bundel dit najaar bij de drukker kan liggen. In verband met de PR van de uitgever zal uitgave moeten wachten tot het voorjaar van 2019. Dat geeft ons echter wel extra tijd voor fondswerving en het opzetten van zangavonden. De bundel zal verschijnen onder de titel 'Lieten fan Leauwe en Langstme' (Lieder van geloof en verlangen).

5.8. Lieteboek. *Sjonge en bidde thús en yn tsjerke*

Op 18 april 2015 vond de presentatie plaats van de Friese vertaling van het nieuwe liedboek. Nog geen twee jaar nadat dit liedboek in het Nederlands uitkwam, ligt er dus al een Friese editie. Ook vanuit de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) is er een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van dit *Lieteboek*. De P.S. Fryslân 2010 had ds. David de Jong benoemd tot meezer. Op verzoek van de redactie van het nieuwe Fryske Lieteboek (bestaande uit Cor Waringa, Bob Pruijsma en Jan Breimer) is hij vervolgens toegetreden tot de vertalersploeg. Zo'n vijftien van zijn vertalingen hebben in het nieuwe *Lieteboek* een plaats gekregen.

Ook voor de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) is de verschijning van dit *Lieteboek* een gebeurtenis. Het nieuwe liedboek is immers door de generale synode van Ede-2014 in zijn geheel aanvaard voor gebruik in de gereformeerde eredienst. Die grote hoeveelheid liederen is nu binnen een jaar ook beschikbaar voor de *Fryske earetsjinsten*.

Kerken die een licentie hebben om de teksten en melodieën van het nieuwe Liedboek te kunnen projecteren met behulp van de beamer, kunnen inmiddels zonder meerprijs ook de teksten en melodieën van de *Fryske edysje* projecteren. Voor de kerken in Friesland is dat een reden temeer om van dit Liedboek volop gebruik te maken.

5.9 Rapport.

Wij brengen aan u hierbij als deputaatschap rapport uit van onze bezigheden vanaf half 2017 tot half 2018. Dit verslag zal eerst dienen op de septembervergadering van de classis Leeuwarden en vervolgens op de oktobervergadering van de classis Drachten.

Drachten besluit dan als eindverantwoordelijke gehoord de reactie van Leeuwarden. Voorzien is in een regeling wanneer beide classes botsen in deze.

Wij zijn de gezamenlijke kerken in Friesland er dankbaar voor dat zij het werk van DFE steunen en we spreken de hoop uit dat wij als classicaal deputaatschapeen bijdrage mogen blijven leveren aan de verwondering van het Pinksterfeest: “Wy hearre harren yn us eigen taal fertellen fan Gods grutte dieden”.

6. Voorstellen:

1. Aan de kerken opnieuw met klem te adviseren elk jaar ten minste één Friestalige dienst te beleggen;
2. De kerken te attenderen op de liederen en teksten die via de website www.fryske-earetsjinsten.nl beschikbaar en hun te adviseren daar gebruik van te maken, ook in Nederlandstalige diensten;
3. Het beschikbaar stellen van een budget van € 250,- per seizoen;
4. Vaststellen van een budget van max. € 250,- op declaratiebasis ten behoeve van de *ikerkommisje*;
5. Als nieuw lid van de *ikerkommisje* te benoemen ds Kersten Bijleveld te Boornbergum.
6. Als nieuw lid van deputaten Fryske earetsjinsten te benoemen Harm van der Heide en de overige deputaten te herbenoemen.

Bijlage 1: Verloop financiën Deputaten Fryske Earetsjinten.

Ynbard		Utjûn	
Begjinsaldo	64,53		
Classis Drachten	125,00	Ichtushûs (3 rekeningen)	47,50
Classis Ljouwert	125,00	Website (Jibr b.v.) (2 rekeningen)	95,60
Mei-inoar	314,53	Mei-inoar	143,10
Nij Saldo	171,43		

Bijlage 2: Inhoud *Lieten fan Leauwe en Langstme*

Register op begjinrigels en *titels*

Yn dit register wurd ferwiisd nei de lietnûmers.

Al koe ik alle talen sprekke	131	Gloarje oan God	73
Al seach nimmen oait nei my om	16	God fan fier en hein, ús Heit	57
Al soe de figebeam net bloeie	9	God is de freugde fan myn hert	10
Alear ha 'k wenne yn 't hôf fan Eden	14	God sels hat sprutsen yn de tiid	69
Alle wûnder om ús hinne	163	God, dy't alles makke	162
Alles yn ús, dat woll' Jo wêze, Hear	59	God, dy't ús keazen hat	119
As Hy mar fan my is	124	God, dy't wie en is en komt	150
As ik mar wit dat hir myn wei	122	God, jo binn' ljocht	41
As in breid yn 'e pronk	108	Graach wol ik dyn tsjinner wêze	154
Asto brea dielst	58	Halleluja, lof foar it Laam	100
Asto fregest silst ek krije	138	Hark, Israel, de Iene	45
<i>Bea en tank</i>	29	Hear, ik kom ta Jo	40
<i>By 't opgean fan 'e sinne</i>	24	Hear, Jo binn' myn libben	51
Bring tank oan de Ivige	156	Hear, mei langstme yn it herte	60
Bûten de stêd giet Jezus de krúswei	85	Hear, no't wy hjir hjoed betinke	105
De ein fan alle dingen is nei-oan	153	Hear, segenje it iten	27
De floed sloech tsjin de boech	15	Hear, sjoch de earme minsken	36
De frede fan 'e greiden	168	Hear, wy betinke hjir jo dea	60
De grutte minsken doarre net	17	Hear, wiis my jo wei	129
De Hear is hjoed ferriisd!	92	Heit, no't wy fuortgean	28
De Hear is myn hoeder en ik bin syn skiep	5	Heit, wy bûge fol fan skamte	38
De Hear seach nei my om en ûnfertocht	120	Hy kaam by ús hiel gewoan	84
De Heit is trou, syn plannen komme út	151	Hoe't Jo genêze witt' wy net	145
De Kening stjoert syn tsjinnens	22	Ienris yn 'e stêd fan David	72
<i>De psalm fan Habakuk</i>	8	Iepenje my	23
De wolkeloft flúst'ret	135	Ik bin it libbensbrea	79
Der is in stim	1	Ik bou op Jo, myn skyld en myn beskermer	139
Der komt in dei	114	<i>Ik fal net út syn hân</i>	4
Dit is de dei dy't God ús brocht	70	Ik fiel: Gods winen waaie hjoed	126
Dit is de dei, dit is it stuit	98	Ik kom al gau, hat Jezus sein	111
<i>Dit is it plak</i>	16	Ik leau in God, de Heit, de Almachtige	49
Do dy'tst út dyn fierte oansjochst	166	Ik leau yn God, de Heit, dy't yn 't begjin	50
Eare oan God, eare oan God!	37	Ik mocht de fêste rotsgrûn fine	134
Eigenrom is bûtendoarren	133	Ik romje 't wurd dat my in frijheid set	48
En Jezus stie op alle merken	78	Ik wol de leafde hulde biede	158
Feilich yn Jezus' earmen	125	Yn d' iere moarn	25
Fleurich sjonge wy ús liet	71	Yn djipten en oer hichten	117
Frede fan God	64	In freugderop, in blide stim	89
Frede foar jim	52	In ingel seit Maria oan	65
Gean yn frede hinne	63	Yn Israel, dat God fergeat	18
Gean net dyn wei allinne	121	Yn it krús sil 'k ivich romje	87
Genede wie it dy't my socht	142	In lêste wjukslach fan 'e wyn	30
Genietsje 't libben, yt en drink	101	<i>In liet foar dy't ús sjocht</i>	166
Gjin drúf groeit oan in stikelhage	76	In moardner fregte oan Gods Soan	86

In spyltúch bin ik	6	O hillige dei	109
In sterke fêsting is ús God	104	O Jezus, as myn each Jo sjocht	140
<i>It gedicht fan Pater Titus</i>	140	O Kristus, Soan fan God de Heit	165
<i>It tredde krúswurd</i>	86	Oait, as it frede	19
Ivich Wurd, sjoch ús yn lof feriene	155	Oan jo fuotten, Hear, is it heechste plak	47
Ja, ik leau en dêrom sjong ik	96	Och, ik sûnder, wat sil 'k sizze	39
Jezus fol leafde	118	Oer hiel de wrâld blaast sterk in wyn	99
Jezus libbet, wis en wier	113	Om it skeinen fan de skepping	29
<i>Jo genede kin ik mei ta</i>	88	Om't God yn goedens mei ús wol	7
<i>Jo rêst yn myn wrâld</i>	5	<i>Paradys</i>	14
Jona hat God is wol heard	20	Sa sill' wy nei it feest tagean	106
Jou, tsjanners fan God	13	<i>Sa'n ien</i>	3
Kom, Jo lang ferwachte Jezus	66	Sa't in reahart nei wetter smachtet	159
Kom, lit ús fleurich sjonge	161	Set earst it sin op it keninkryk fan God	137
Kristus, op 'e jûn te hôf brocht	91	Sit net yn noed	74
Lear my jo wei, o Hear	123	Sjoch nei de fûgels	75
Lear my, o Hear, jo lijen te betinken	83	Sjoch, hoe't Jezus dêr rint yn Jeruzalim	88
<i>Liet fan it liet</i>	1	Sjong dyn sang foar de sinne, ljurk	94
Lit de bern mar by My komme	21	Sjong foar de God fan Israel	77
Lit genede oer ús reine	103	Span in tinte foar de Heare	33
Lit yn alle tiden hearre	116	'k Stel myn fertrouwen op de Hear, myn God	143
Lit my jo frede trochjaan meie	167	Stilte komt oer alle lannen	31
Lyts, lyts berntsje	53	Suver en inkeld troch graasje	42
Ljochtstêd mei dyn pearelpoarten	112	Te priizjen is de Hear, dy't ivich is	93
Lof oan de Hear, Hy neamt by namme	132	Us Heit	57
Lokkich dy't yn Kristus stjerre	147	Us Heit, wy sjonge ta jo ear	12
Machtich God, sterke rots	157	Us help is yn de namme fan de Heare	34
<i>Maria sjongt</i>	10	Us helper is de Heare	35
<i>Mear wurkfolk</i>	78	Wa kin foar God ferskine	82
Mei-inoar yn Jezus' namme	148	Wa meat it wetter mei de holle hân?	160
Meist mei ûntsach, o folk, betinke	43	Wa mei, o God, bewenje	3
Myn God, ik kom by Jo. Dan bin ik feilich	4	Wat smyt in minske 't bodzjen op	102
Myn ûntrou folk	152	Wêrhinne gean ik	80
Nimmen ken jo wegen	130	Wês altyd bliid yn Kristus	68
Nimmen kin de dea ûntrinne	146	Wês bliid, wês bliid	67
No bûge wy ús knibbels foar de Heit	149	Wês earlik, doch dyn neiste rjocht	44
No gean de blommen noch dea	107	Wês foar my de himel boppe	144
No kin jo tsjinstfeint hinnegean	11	Wês Jo myn takomst	128
No knibbelje wy foar jo troan	95	Wês stil foar it antlit fan de Hear	33
Noait kinst dyn Heilâns macht oerskatte	136	Wês stil, my siel, de Hear is tige nei	141
O blide dei fan glâns en macht	97	Wy leauwe dat de Hear ús Heit is	52
O God fan alle folken	110	Wy meie wer op 'e nij begjinne	115
O God fan Israel, ús heit	56	Wy steane om dy hinne	54
O God, myn Hear, ik haw jo boadskip heard	8	Wy tankje Jo, barmhertich God	26
O God, ús Heit, ús hieltyd nei	46	Wy woll' Gods dieden rûnfertelle	55
O Hear, myn God, as ik ferwûnd're oansjoch	164	Wiswier, de Heare is ferriisd	90
O Hear, ús God, wat is jo namme grut	2	Wolkom, freugde fan 'e wrâld	24
O Heare God almachtich	81		

Register op de oarspronklike begjinrigels en *titels*

Yn dit register wurdt ferwiisd nei de lietenûmers. Stiet der in asterisk (*) by in titel of begjinrigel, dan giet it om de Hollânske oersetting fan in liet.

Aan uw voeten, Heer, is de hoogste plaats	46	Du reines Licht	41
Ach, was soll ich Sünder machen	39	Eare oan God, eare oan God	37
Ach, wat moet ik toch beginnen*	39	Een engel zegt Maria aan	65
Ack salige dag, som I hoppet vi bida	109	Een vaste burcht is onze God*	104
Al had niemand mij ooit gezien	16	Eens zal het vrede zijn	19
Al kon ik alle talen spreken	131	Eeuwig Woord, U willen wij bezingen	155
Al zou de vijgenboom niet bloeien	9	Ein feste Burg ist unser Gott	104
Alear ha 'k wenne yn 't hôf fan Eden	14	En Jezus stie op alle merken	78
All the wonder that surrounds us	163	Er is een dag*	114
Alle mensen moeten sterven	146	Er is een woord	1
Alle roem is uitgesloten	133	Ere zij God	73
Alles in allen zult Gij voor ons zijn	59	From heaven You came	84
Alles ist an Gottes Segen	103	Ga niet alleen door 't leven	121
Alles, alles is gelegen*	103	Ga nu heen in vrede	63
Als een bruid op haar mooist	108	Gedenk, o volk, met heilig beven	43
Als een hert dat verlangt naar water*	159	'k Geloof in God de Vader, die 't heelal	50
Als Hij maar van mij is	124	Genade zo oneindig groot*	142
Als ik Hem maar kenne	124	Geniet Gods gave, eet en drink	101
Als ik maar weet dat hier mijn weg	122	Geprezen zij de Heer, die eeuwig leeft	93
Als je bidt zal Hij je geven	138	Gij dienaars van Hem*	13
Als je brood deelt	58	Give thanks with a gratefull heart	156
Amazing grace	142	Gjin drúf groeit oan in stikelhage	76
As the deer panteth for the water	159	God die alles maakte*	162
Be still my soul, the Lord is on thy side	140	God die ons heeft voorzien	119
Be Thou my vision	128	God fan fier en hein, ús Heit	57
<i>Bea en tank</i>	29	God heeft gesproken in de tijd	69
<i>Bedezing voor de predikatie</i>	46	God is de freugde fan myn hert	10
By 't opgean fan 'e sinne	24	God is getrouw, zijn plannen falen niet	151
Breng dank aan de Eeuwige*	156	God who made the earth	162
Brother, let me be your servant	154	God, die was en is en komt	150
Buiten de poort heeft Jezus geleden	85	God, enkel licht*	41
Christus in het graf geborgen	91	Halleluja, lof zij het Lam	100
Come, Thou long expected Jesus	66	Hear, no't wy hjir hjoed betinke	105
Daar juicht een toon, daar klinkt een stem	89	Hear, segenje it iten	27
Daar ruist langs de wolken	135	Hear, sjoch de earne minsken	36
De dag van onze vorst brak aan	97	'k Heb geloofd en daarom zing ik	96
De grote mensen durven niet	17	Heer, ik kom tot U	40
De Hear is hjoed ferriisd!	92	Heer, onze God, hoe heerlijk is uw naam	2
De Heer heeft mij gezien en onverwacht	20	Heer, U bent mijn leven*	51
De Heer is mijn herder en ik zal	5	Heer, wij gedenken hier uw dood	60
De Heer is waarlijk opgestaan	90	Heer, wij komen vol verlangen	61
De koning stuurt zijn knechten	22	Heer, wijs mij uw weg	129
<i>De psalm fan Habakuk</i>	8	Heit, no 't wy fuortgean	28
Die het lijden van de mensen	166	Herr, stärke mich, dein Leiden zu bedenken	83
Dies ist der Tag, den Gott gemacht	70	Het einde aller dingen is nabij	153
Dit is de dag die God ons schenkt*	70	<i>Het gedicht van pater Titus</i>	140
Dit is de dag, dit is het uur	98	Het is Gods goedheid en geduld	7
<i>Dit is de plaats</i>	16	Het water steeg wel hoog	15
Door uw genade, Vader*	41	Hij kwam bij ons heel gewoon*	84

<i>Hoe groot zijt Gij</i>	164	O God of every nation	110
Hoor, Israël de Here	45	O God, die onze Vader zijt	46
<i>How great Thou art</i>	164	O God, myn Hear, ik haw jo boadskip	8
Ich bete an die Macht der Liebe	158	O Heer, mijn God, wanneer ik*	164
Ich habe nun den Grund gefunden	134	O Jezus, als ik U aanschouw	140
Ye servants of God	13	O Lord, my God, when I	164
Iepenje my	23	Oer hiel de wrâld blaast sterk in wyn	99
Ik ben het levensbrood	79	Om it skeinen fan de skepping	29
Ik bouw op U, mijn schild	139	Once in royal David's city	72
Ik heb de vaste grond gevonden*	134	Only by grace wy can enter	41
Ik komt met haast, roept Jezus' stem	111	Op bergen en in dalen	117
Ik leau yn God, de Heit, de Almachtige	49	Op een stem van ver gehoord	127
Ik roem in God, ik prijs 't onfeilbaar woord	48	<i>Paradys</i>	14
<i>Ik val niet uit zijn hand</i>	4	<i>Reislied</i>	127
Ik voel de winden Gods vandaag	126	Safe in the arms of Jesus	125
Ik wil jou van harte dienen*	154	Samen in de naam van Jezus	148
Yn d' iere moarn	25	Sit net yn noed	74
In het kruis zal 'k eeuwig roemen	87	Sjoch nei de fûgels	75
In Israël, dat God vergeet	18	Sjong dyn sang foar de sinne, Ijurk	94
In lêste wjukslach fan 'e wyn	30	Sjong foar de God fan Israel	77
In moardner freget oan Gods Soan	86	Span in tinte foar de Heare	32
In spyltúch bin ik	6	'k Stel mijn vertrouwen	143
<i>It tredde krúswurd</i>	86	Stilte over alle landen	31
Jezus leeft in eeuwigheid	113	<i>The servant King</i>	84
Jezus vol liefde	118	There is a day	113
Jona heeft God wel verstaan	20	Tu sei la mia vita altro io non ho	51
Klein, klein kindje	50	U bid ik aan, o macht der liefde*	158
Komt, laat ons vrolijk zingen	161	Us Heit	57
La pace de la tierre	168	Us help is yn de namme fan de Heare	34
Laat de kind'ren tot Mij komen	21	Us helper is de Heare	35
Leer mij uw weg, o Heer	123	<i>Uw genade is mij genoeg</i>	88
Leer mij, o Heer, uw lijden te betrachten*	83	<i>Uw rust in mijn wereld</i>	5
Lichtstad met uw paarlen poorten	112	Vader, vol van vrees en schaamte*	38
<i>Lied aan die ons ziet</i>	166	Veilig in Jezus' armen*	125
<i>Lied van het lied</i>	1	Verborgen blijft hoe Gij geneest*	145
Lof zij de Heer, Hij noemt bij name	132	Vrede van God	64
Lord of lords, King of kings	157	Vrede zij u	62
Lord, have mercy	38	Vrolijk zingen wij ons lied	71
Maak mij tot een werktuig van uw vrede	167	Waar zal ik heengaan*	80
Maak muziek voor God de Vader	116	Wat brengt een mens het zwoegen op	102
Machtig God, sterke rots*	157	We cannot measure	145
<i>Maria sjongt</i>	10	Wees de grond onder mijn voeten	144
<i>Mear wurkfolk</i>	78	Wees eerlijk, doe de mensen recht	44
Met lampen voor het feest gereed	106	Wees mijn vooruitzicht*	128
Mijn God, ik kom naar U	4	Wees stil voor het aangezicht van God	33
Myn ûntrou folk, de mjitte is fol	152	Weest blij te allen tijde	68
Minne voin mennä	80	Wenn ich ihn nur habe	124
Mit Fried und Freud fahr ich dahin	11	Wês bliid, wês bliid	67
Niemand kent uw wegen	130	Wy leauwe dat de Hear ús Heit is	52
Nooit kan 't geloof te veel verwachten	136	Wy meie wer op 'e nij begjinne	115
Nu bidden wij met eerbied en ontzag	149	Wy steane om dy hinne	54
Nu gaan de bloemen nog dood	107	Wie mag, o God, bewonen	3
O Christus, Heer der heerlijkheid	165	Wie mat de waatren in zijn holle hand	160
O God en Heer almachtig	81	Wie zal voor God verschijnen	82
O God fan Israël, ús Heit	56	<i>Wie zo leeft</i>	3

Wij danken U, barmhartig God	26	Wonderwereld vol geheimen*	163
Wij knielen voor uw zetel neer	95	Zalig die in Christus sterven	147
Wij willen God de ere geven	55	Zie, hoe Jezus daar loopt in Jeruzalem	88
Wij zingen, Vader, U ter eer	12	Zoek eerst het koninkrijk van God	137
Wolkom, freugde fan 'e wrâld	24		

144 Wês foar my de himel boppe

The image shows a musical score for the song 'Wês foar my de himel boppe'. It consists of six staves of music in a treble clef with a key signature of one sharp (F#). The lyrics are written below the notes. The melody is simple and consists of eighth and quarter notes. The lyrics are: '1 Wês foar my de hi - mel bop - pe, wês de grûn fan myn be - stean; wiis it paad as Jo my rop - pe nei jo lân op wei te gean. Wês de wel der't ik út drink, dy't my lok en leaf - de skinkt.'

- 2 Wês de stim troch alle lûden,
wês it ear as nimmen heart;
wês by kâldens ús ta gloede,
dat ús leafde net ferstjert.
Wês it antwurd op de fraach
watfoar sin dit libben draacht.
- 3 Wês de siel fan myn gefoelens,
wês de driuwfear fan myn hân.
Skep it Ryk dat Jo bedoele,
bring it, mei troch ús, ta stân.
Ynspirearje ús aloan
mei jo Geast en treast ús oan.
- 4 Wês ús wissens as de twivel
oan ús fret en ús ferskuort.
Lit ús sin en skyn begripe
fan it minskewurdsje 'God'.
En lis twivel yn myn geast
as ik tink dat ik Jo wit.

tekst Reinier Kleijer – 'Wees de grond onder mijn voeten'
oersetting David de Jong
meldij Genève 1562 – Psalm 146

167 Lit my jo frede trochjaan meie

The image shows a musical score for a song. It consists of ten staves of music, each with a treble clef and a key signature of two sharps (F# and C#). The time signature is common time (C). The lyrics are written below the notes. The lyrics are: Lit my jo fre - de troch-jaan mei - e, dêr't haat is, dat ik leaf - de bin, dêr't bit - ter-heid is, dat ik jo fer - jou - wing, dêr't twa - dracht is, ik ien - heid bring, dêr't dwa - ling is, lit my dêr wier - heid sprek - ke, dêr't twi - vel is, fer - trou - wen jaan, dêr't wan - hoop is, dat ik wer hoop bring, dêr't it nacht is, it ljocht wer ski - ne lit. Dat ik net kom om treast, mar om te treas - ten. Dat ik gjin leaf - de freeg-je, mar dy jou. Want troch te skin - ken mei - e wy ûnt - fan - ge, en troch te stjer - ren stean wy op.

tekst Herman Verbeek – ‘Maak mij een werktuig van uw vrede’
(neffens in gebed taskreaun oan Franciscus fan Assisi)

oersetting David de Jong

meldij Sebastian Temple – ‘Make me a channel of your peace’